

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Rijksweg 200 (Wielsbeke, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2020E35
Mei 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	16
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	16
1.4.1.1	Landschappelijke situering	17
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	28
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	30
1.4.3	Huidige gebruik en verstoringen	33
1.5	Synthese	37
2	Bibliografie.....	39

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Verkavelingsplan (Bron: opdrachtgever).	15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	31
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op een luchtfoto uit 1952 (Bron: Cartesius).	33
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1990 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	35

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	36

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....16

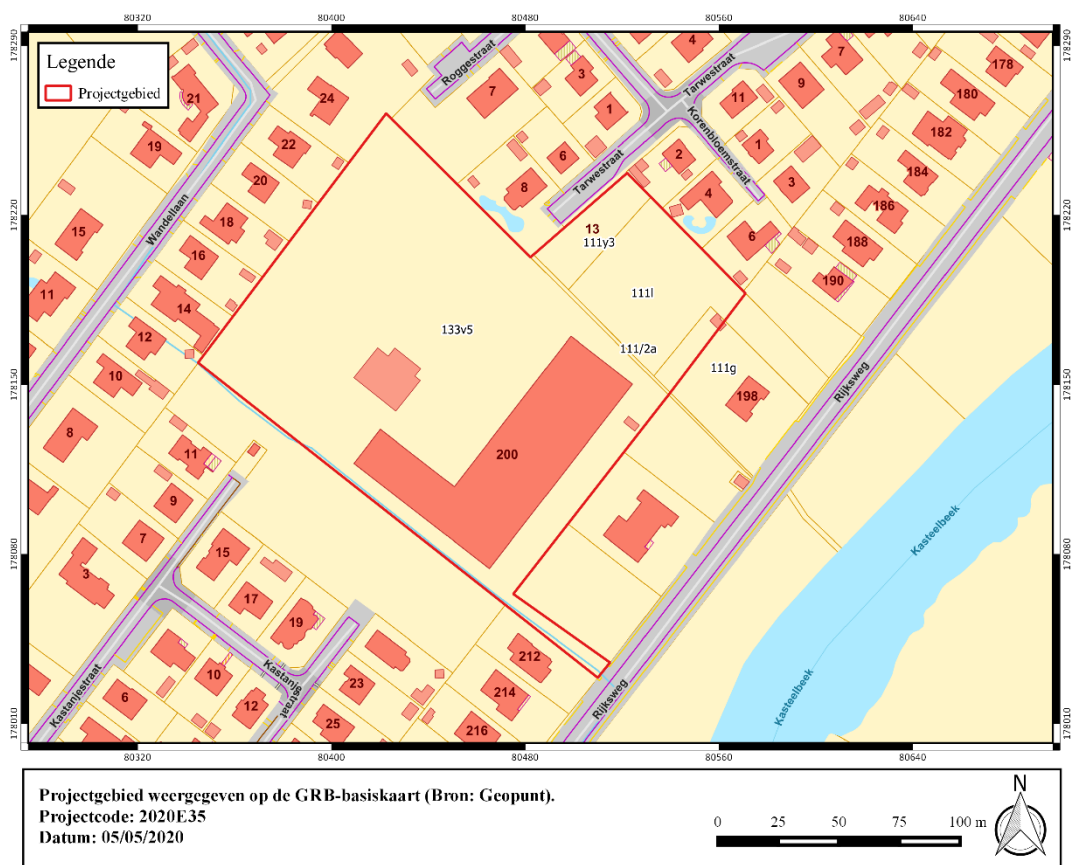
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

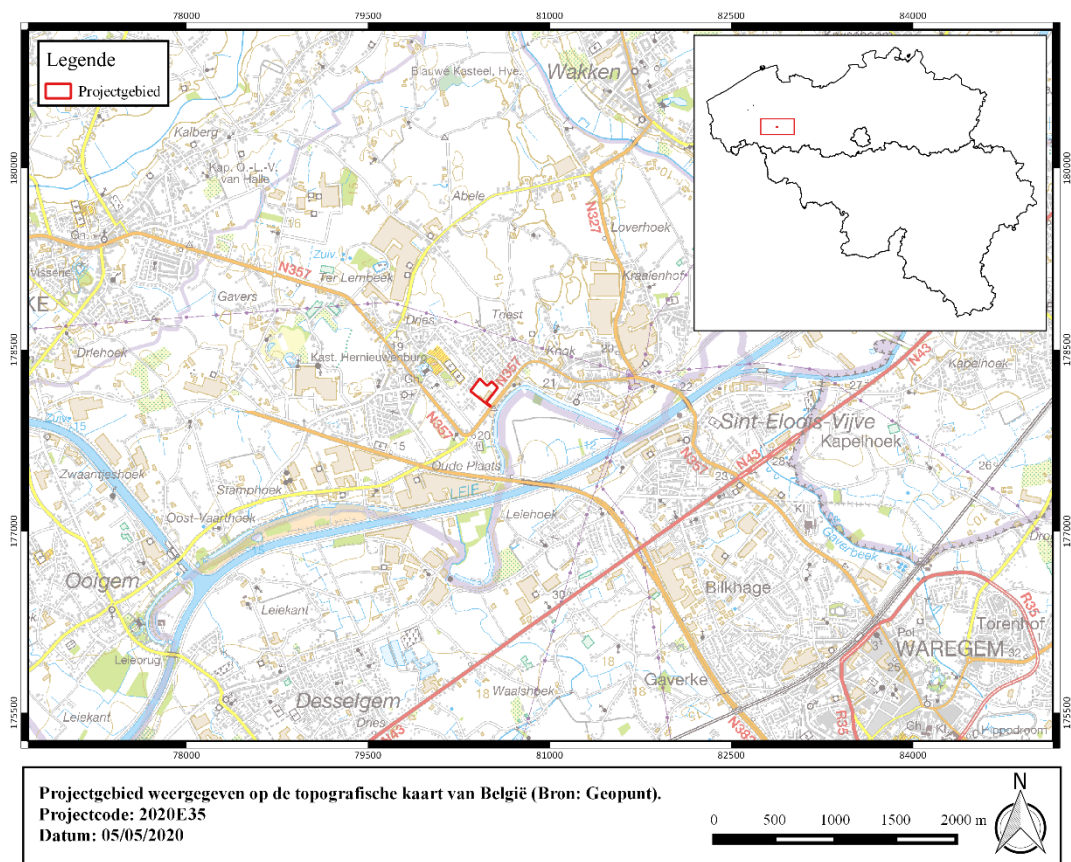
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wielsbeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	8710
	Adres	Rijksweg 200 8710 Wielsbeke
	Toponiem	Rijksweg 200
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 80344 Y _{min} = 178029 X _{max} = 80571 Y _{max} = 178262
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Wielsbeke, Afdeling 1, Sectie C, nr's 111/2a (partim, 111g (partim), 111l (partim), 133v5, 111y3 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2,4 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. Op heden situeert zich bebouwing binnen de contouren van het plangebied. Deze bebouwing dient gesloopt te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Rijksweg 200 Wielsbeke werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

---

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

---

² <http://www.geopunt.be/>

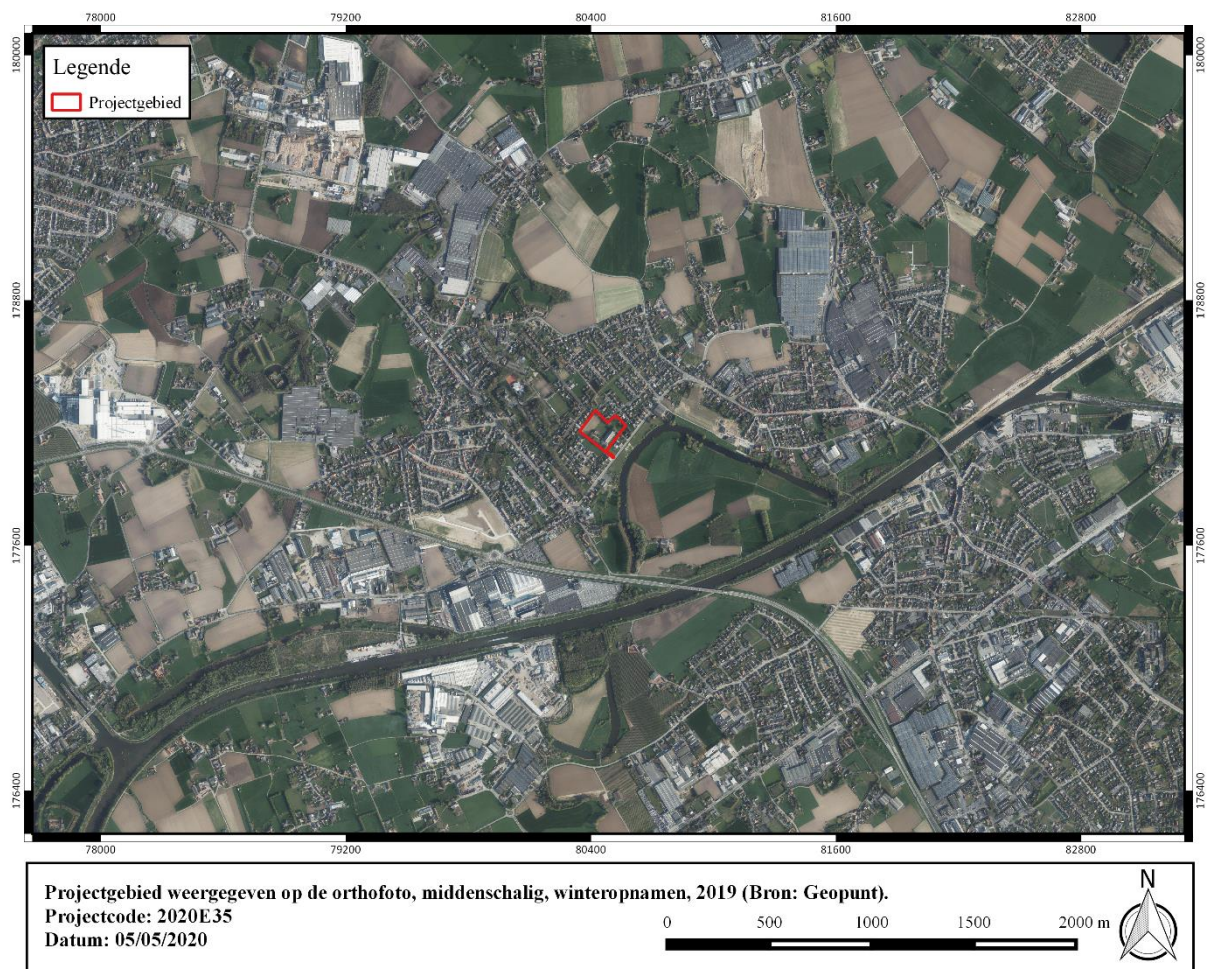

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Wielsbeke, in de provincie West-Vlaanderen. Wielsbeke is een industriegemeente gelegen op ca. 34 km ten zuidoosten van Brugge, ca. 12 km ten noordoosten van Kortrijk en ca. 30 km ten zuidwesten van Gent. Ten noordwesten wordt de gemeente begrensd door Oostrozebeke, ten noordoosten door Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke), ten zuidoosten door Sint-Eloois-Vijve (Waregem), ten zuiden door Desselgem (Waregem) en ten zuidwesten door Ooigem (Wielsbeke).

Het plangebied is gelegen aan de Rijksweg, ter hoogte van huisnummer 200, op zo'n 450 m ten oosten van de huidige dorpskern. De oorspronkelijke dorpskern van Wielsbeke situeert zich ca. 350 meter ten zuiden (cfr. infra 1.4.2.3 Ferrariskaart). De projectzone beslaat een oppervlakte van ca. 2,4 ha en omvat percelen 111/2a (partim), 111g (partim), 111l (partim), 111v5, 111y3 van afdeling 1, sectie C. Het onderzoeksgebied zit ingesloten tussen de Rijksweg in het zuiden, de Kastanjestraat in het westen, de Wandellaan in het noorden en de Tarwestraat in het oosten.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 2,4 ha.

Op heden is ca. 7320 m² in gebruik als akkerland, ca. 1 ha als grasland, ca. 4222 m² is ingenomen door bebouwing en ca. 1391 m² door verharding. De bebouwing betreft een vlasfabriek en hangaar die in 1930-1940 werden gebouwd. Langsheen de westzijde van het plangebied loopt een (ingebuisde) gracht. De aanwezigheid van een watervoerende gracht zal van belang geweest zijn voor de werking van de vlasfabriek die zich binnen de projectgrenzen situeert. Er wordt vermoed dat binnen de projectgrenzen een ruim aantal leidingen in verbindingen staan met deze gracht. Er zijn echter geen plannen beschikbaar die hun exacte ligging kunnen aantonen.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de verkaveling van het terrein in 38 loten met centrale wegenis en bijhorende nutsvoorzieningen. De oppervlakte van de loten varieert. Naast de centrale wegenis zijn tevens enkele groenzones voorzien. In functie van de geplande ontwikkeling dient eerst de bestaande bebouwing gesloopt te worden.

Het lijdt geen twijfel dat alle geplande werken, het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer en de mogelijk toekomstige ingrepen in de individuele kavels het eventueel aanwezig bodemarchief over het volledige terrein zullen bedreigen. Om die reden wordt uitgegaan van een integrale verstoring van het volledige terrein.

Figuur 5: Verkavelingsplan (Bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)
Quartair	Type 6
Bodemtypes	Pcc, Sbc(h)
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	14.6 – 15.1
Hydrografie	Leiebekken, deelbekken Gaverbeek

1.4.1.1 Landschappelijke situering

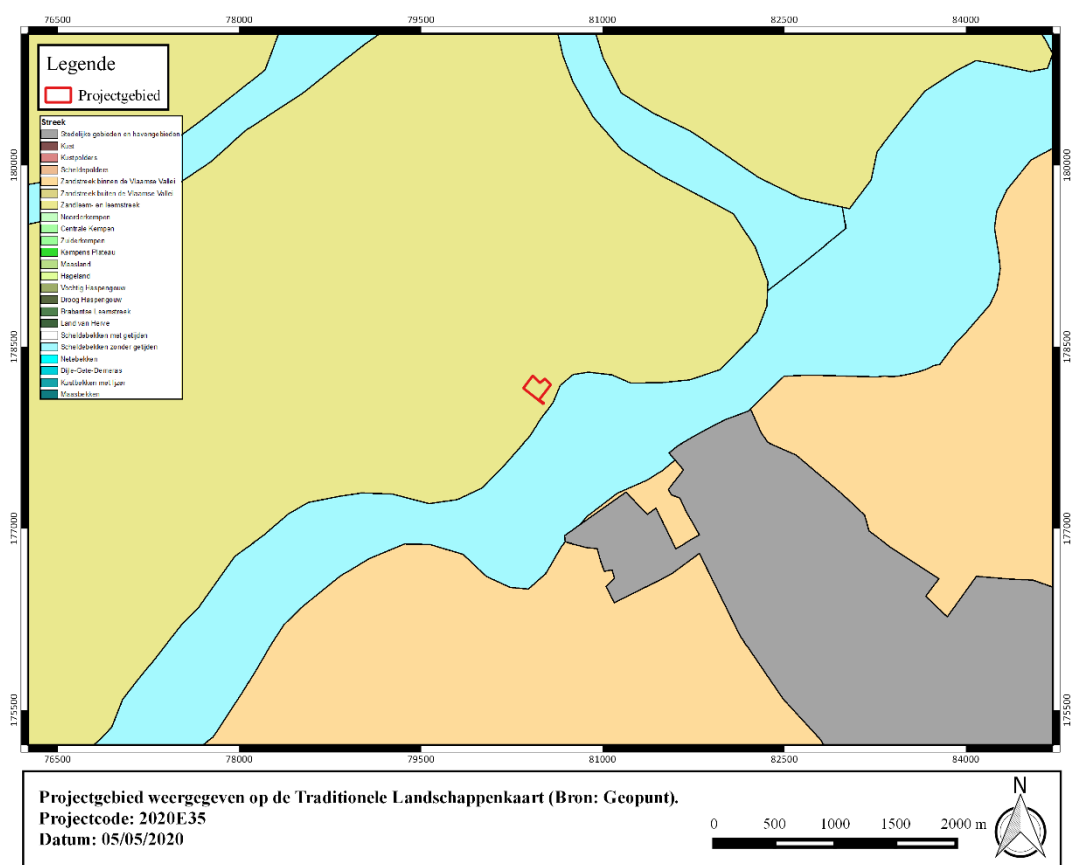
Wielsbeke is deels gelegen in de alluviale Leievallei, deels op de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste. Het huidige landschap in de omgeving van het plangebied wordt gedomineerd door de Leie en de Mandel. Het plangebied zelf is gelegen binnen de Leievallei. De vlakte van de Leie maakt deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Tijdens de beginfase van het Peniglaciaal heeft de Leie een grote laterale uitbreiding gekend waardoor de volledige breedte van de vallei werd ingenomen. Aan dit sedimentatiepatroon komt een eind in het Tardiglaciaal dat wordt gekenmerkt door een beduidende klimaatsverbetering, op enkele koude fases na. Belangrijk is een hervatting van fluviatiele activiteit met in een eerste fase een uitschuring van de huidige valleien. De rivieren nemen een meanderend patroon aan waarbij zowel Leie als de Mandel een underfit river worden die in een bovenmaatse vallei vloeit. Binnen de brede Leievallei zijn op het microreliëf wel lichte hoogteverschillen waar te nemen.

Het plangebied is gelegen in het interfluvium van de Leie en de Mandel, op het Weichseliaan rivierterras van de Leie. Iets ten zuiden van het terrein loopt de huidige Kasteelbeek in een oude meander van de Leie. Tegen de westelijke grens van het onderzoeksgebied is een naamloze waterloop aangegeven. Deze waterloop is mogelijk uitgegraven in functie van de aan- en afvoer van water van en naar de Leie voor het roten van vlas. Het terrein is gelegen op een hoogte van ca. 14,6 – 15,1 m TAW en kent een relatief vlak verloop. Precies ten oosten is zeer duidelijk de steilrand richting de Holocene vallei van de Leie waar te nemen.

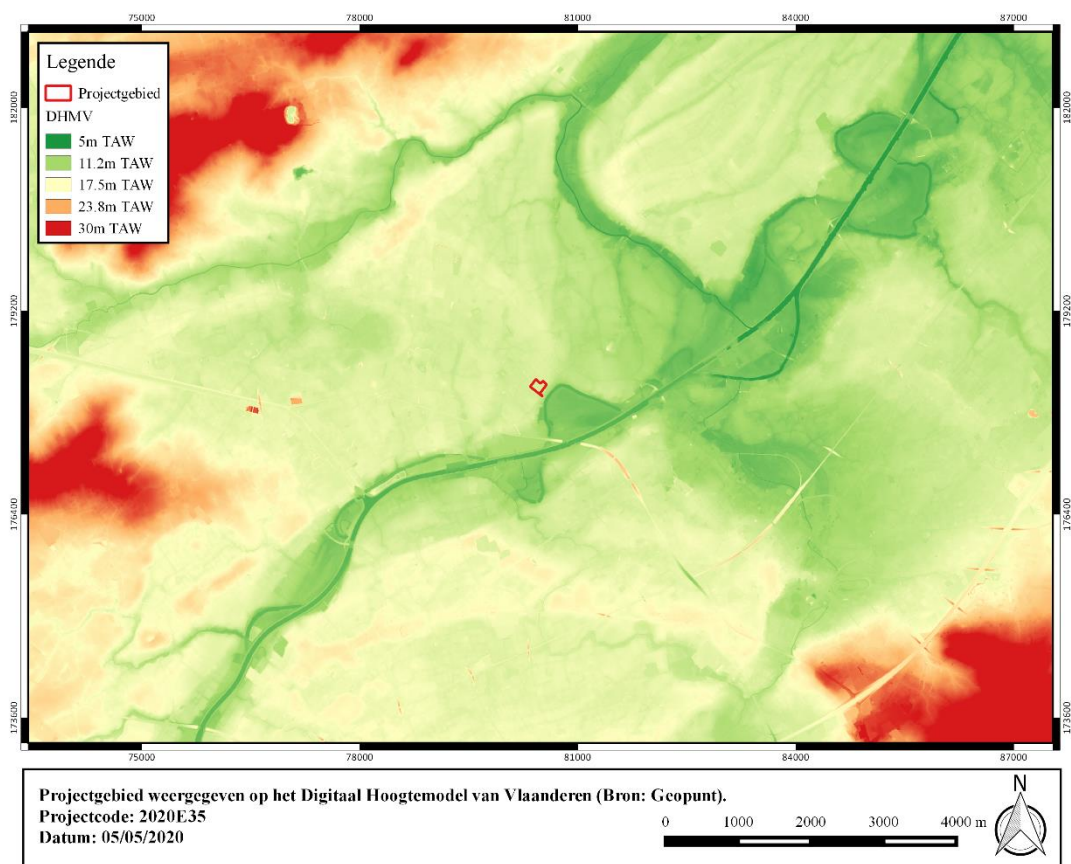
Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Leiebekken, deelbekken Gaverbeek.

De locatie op hoger en droger terrein, langs de rand van een oude Leiemeander moet ongetwijfeld een aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende groepen tijdens de steentijden.

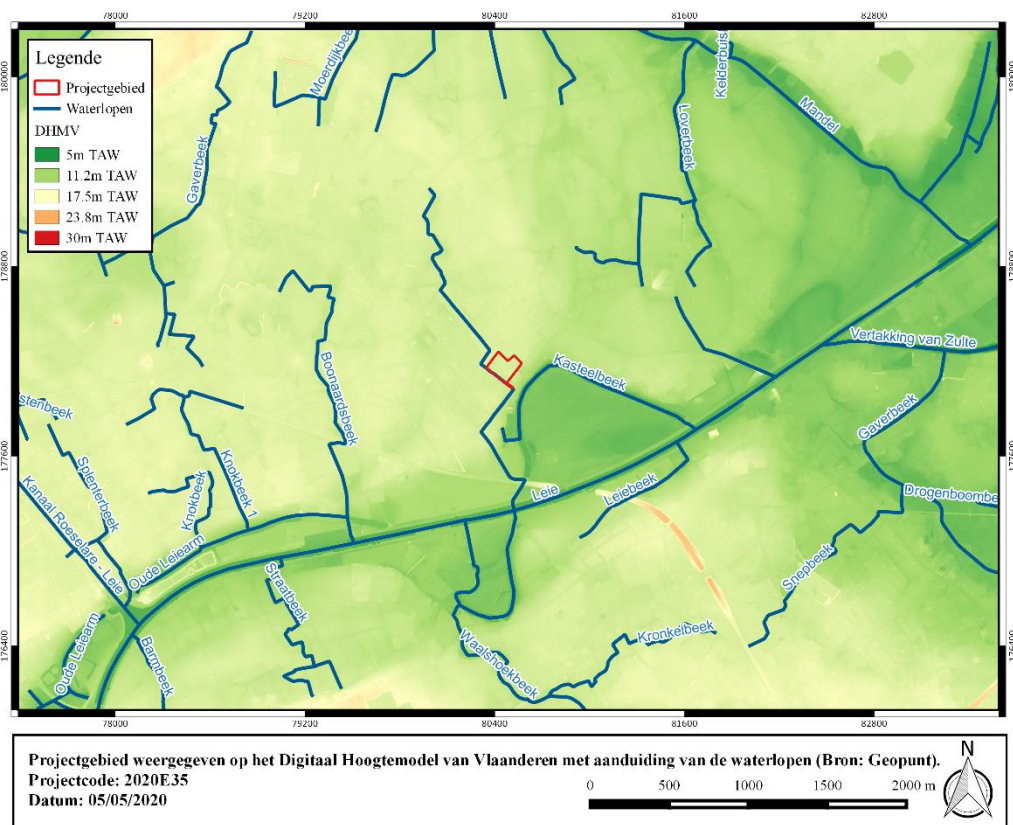

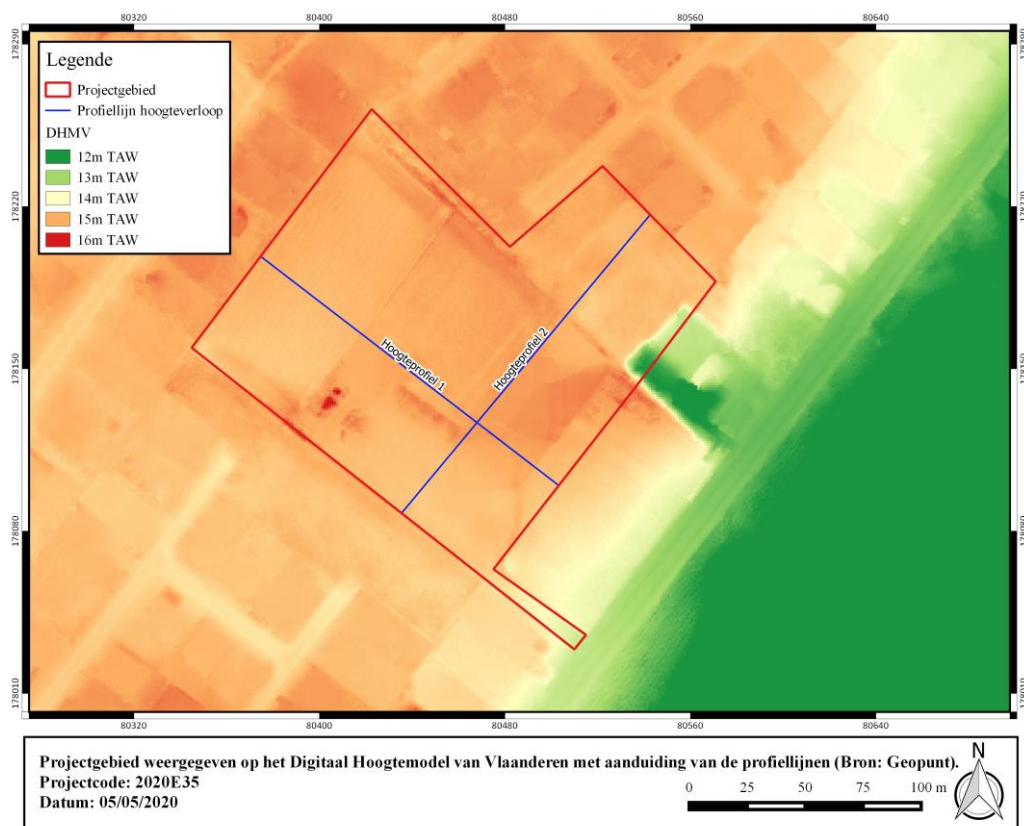
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

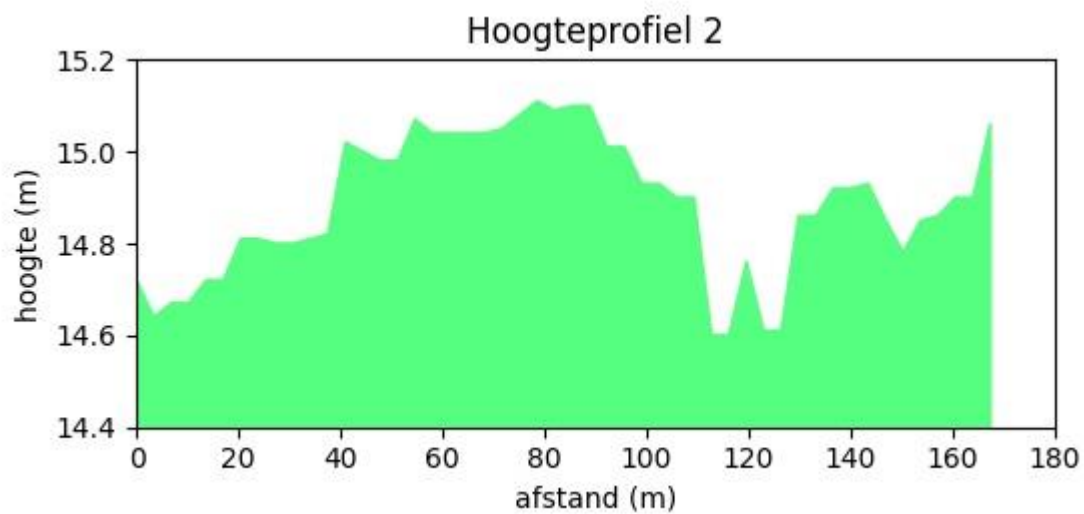
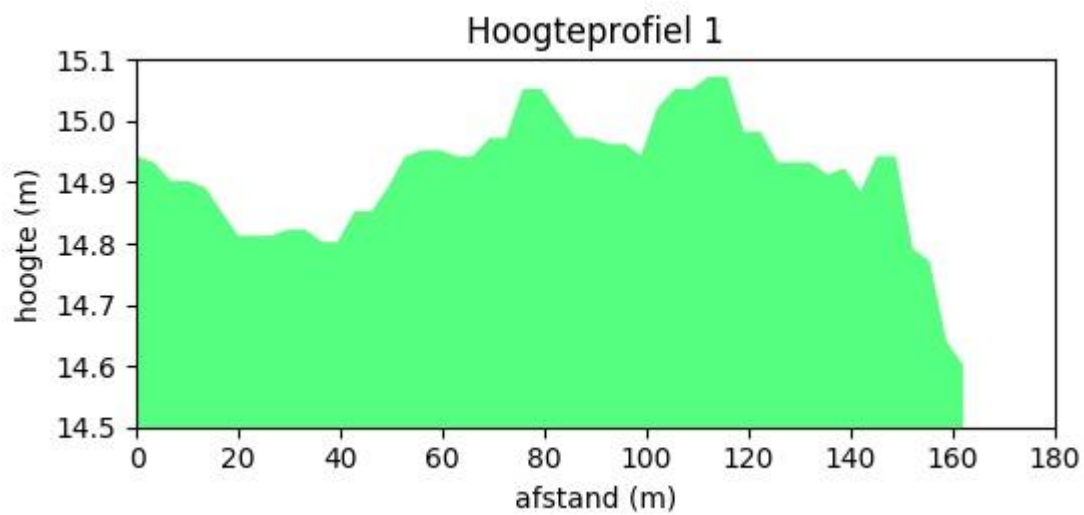

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).

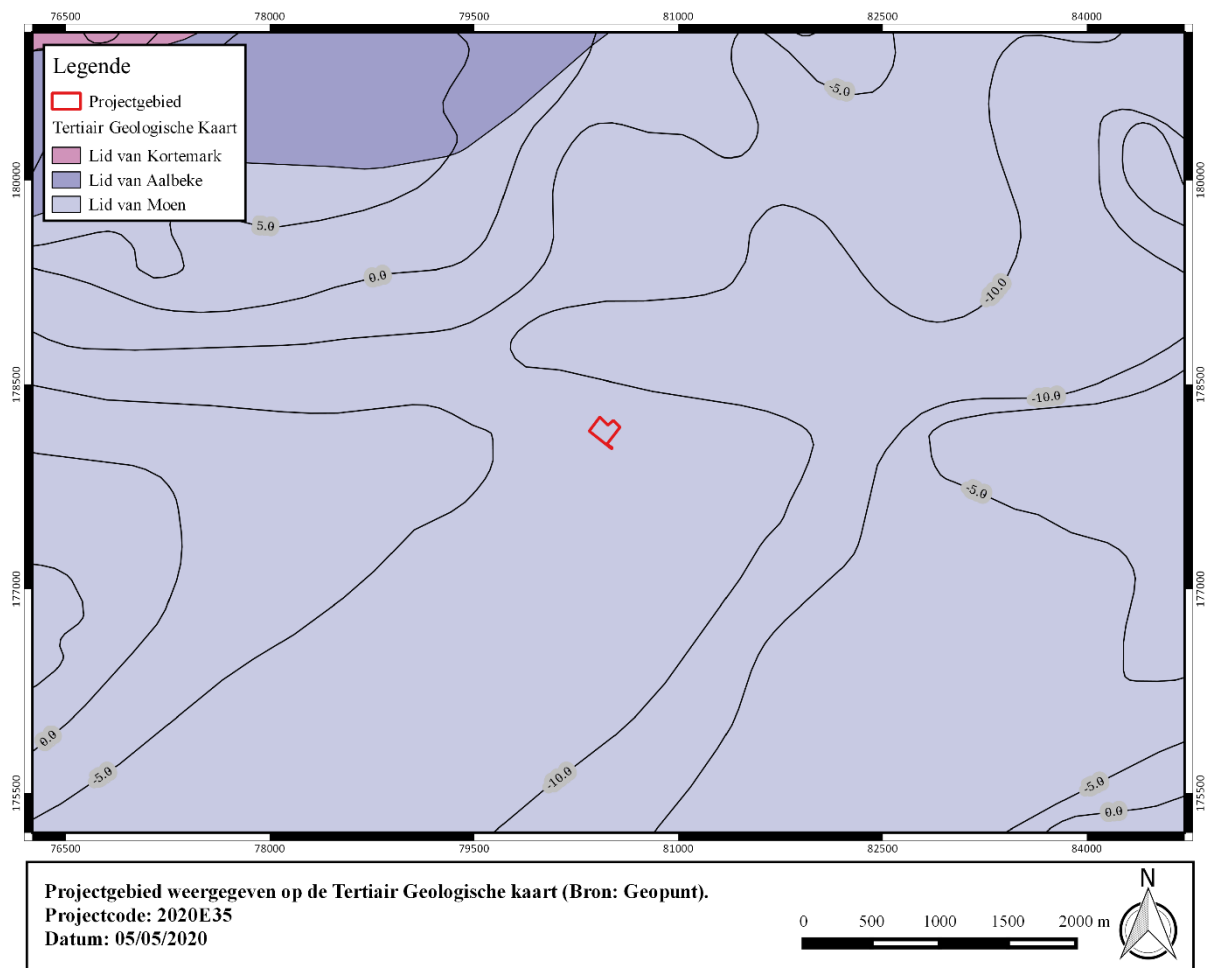

Figuur 10: Hoogteverloop (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

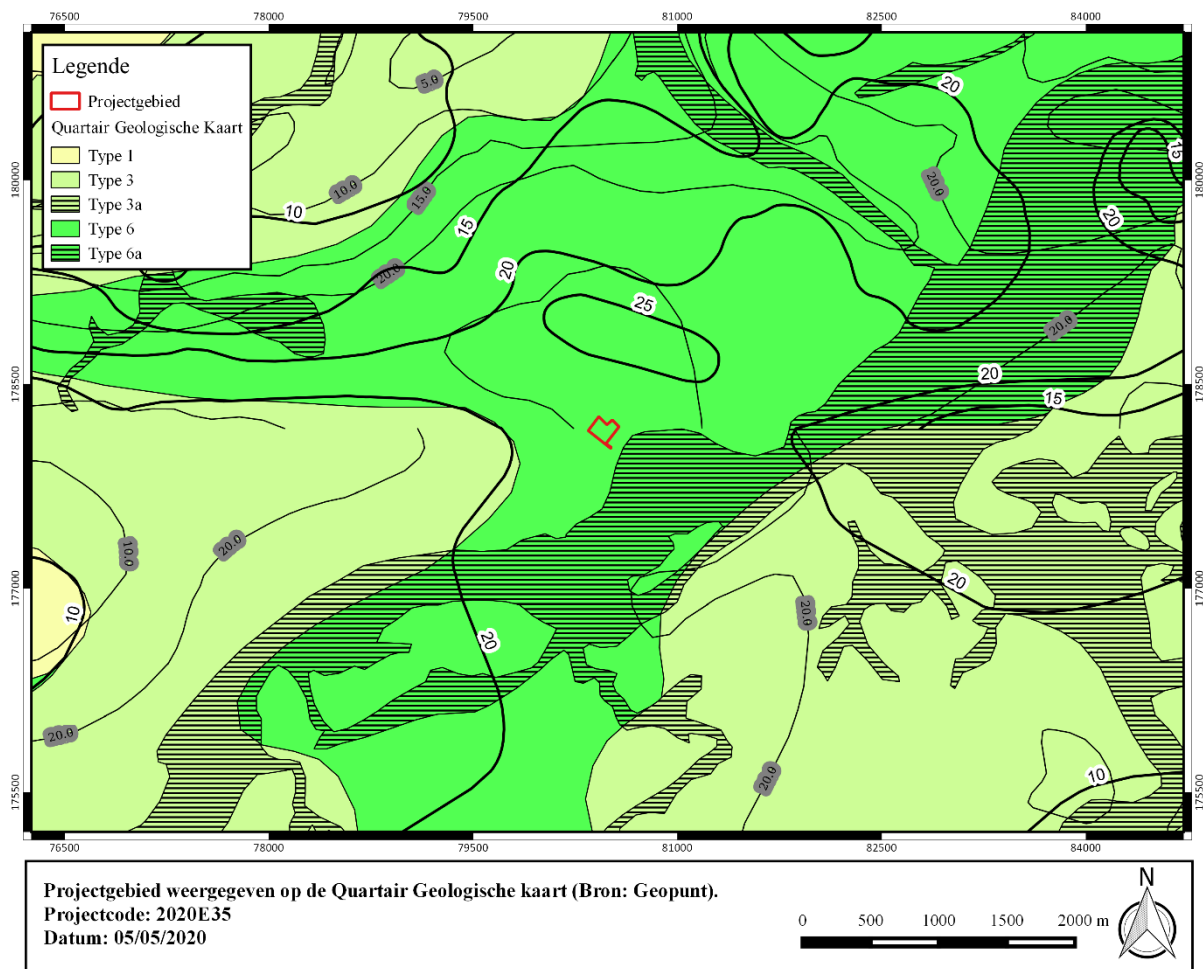

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 6**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Eemiaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Binnen deze afzetting kunnen hellingsafzettingen voorkomen en deze afzetting kan lokaal afwezig zijn.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

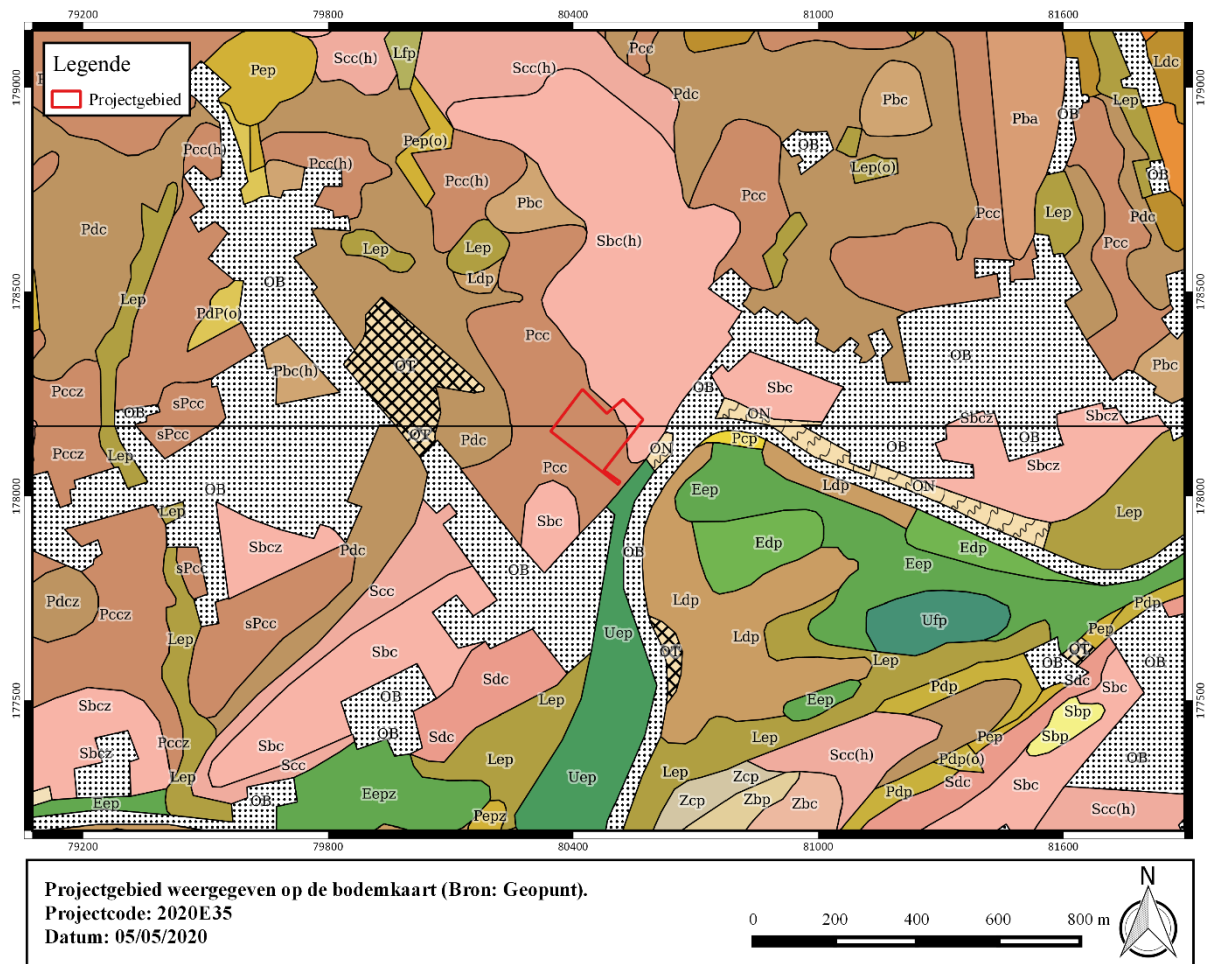
1.4.1.4 Bodenvormingsprozessen

Binnen de contouren van het plangebied kunnen twee bodemtypes geconstateerd worden.

Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingle overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Het bodemtype **Sbc(h)** is een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is ca. 25 cm dik en donker grijsbruin. De textuur B is gedeeltelijk opgelost en er komen veelal ijzerconcreties voor (Prepodzol). Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm.

De lichte en vruchtbare zandleem moet een gunstige locatie geweest zijn voor bewerking en permanentere bewoning vanaf het neolithicum.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Binnen de grenzen van het projectgebied of op belendende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen of indicatoren gekend. Meerdere onderzoekscampagnes in de omgeving van Wielsbeke en op de noordelijke terrassen langs de rechtgetrokken Leie wijzen op een bijna doorlopende menselijke aanwezigheid sinds de steentijden. Binnen een straal van 2 km zijn slechts enkele gekende vindplaatsen aangeduid op het kaartbeeld van de CAI. Recent zijn echter wel degelijk onderzoeken uitgevoerd die ons een beeld geven van de oudste bewoningsgeschiedenis van de regio. Een relatief groot vlakdekkend onderzoek op een terrein tussen de Lobeekstraat en de De Maurissenstraat, ten westen van het onderzoeksgebied, bracht een groot aantal bewoningssporen aan het licht uit de metaaltijden en Romeinse periode. Ook werd een deel van een funeraire ruimte uit de metaaltijden onderzocht die bestond uit verschillende kringgreppels.³ In de directe omgeving van voornoemd onderzoeksgebied werd - tevens aan de Maurissenstraat - recent een onderzoek uitgevoerd door Acke & Bracke. Er werden resten van een erf uit de vroege middeleeuwen aangetroffen. Het erf bestaat uit een mogelijke gebouwstructuur, paalsporen, kuilen en een waterkuil.⁴ Ook aan de Molenstraat is recent een mechanische prospectie uitgevoerd. Binnen de projectgrenzen zijn paalsporen en vierkante kringgreppels aangetroffen. De sporen en de artefacten wijzen op de aanwezigheid van al minstens twee funeraire of rituele monumenten die dateren uit de ijzertijd.⁵ Ca. 350 meter ten noordwesten van het plangebied is recent een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door RAAP. Binnen de projectgrenzen werd de plattegrond van een gebouw uit de volle middeleeuwen vastgesteld. De dimensies doen vermoeden dat het een groot bijgebouw betreft.⁶ Ten noordoosten van het terrein, aan de Roterijstraat, werden tevens tijdens een proefsleuvenonderzoek enkele middeleeuwse greppelsegmenten en jongere sporen aangesneden die hoofdzakelijk werden geïnterpreteerd als off-site fenomenen.

Bij werfcontroles langs de Leie zijn eveneens materiële indicaties gerecupereerd die wijzen op aanwezigheid tijdens de steentijden, metaaltijden. Het aantreffen van lithisch materiaal bij veldprospecties in de ruime omgeving bevestigt de aanwezigheid van mensen tijdens de steentijden in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied. Naast materiële resten zijn ook meerdere indicatoren opgenomen in de CAI. Het betreft enerzijds cartografische indicatoren van middeleeuwse hoeves en anderzijds cirkelvormige patronen die herkend zijn op luchtfoto's en mogelijk geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten.

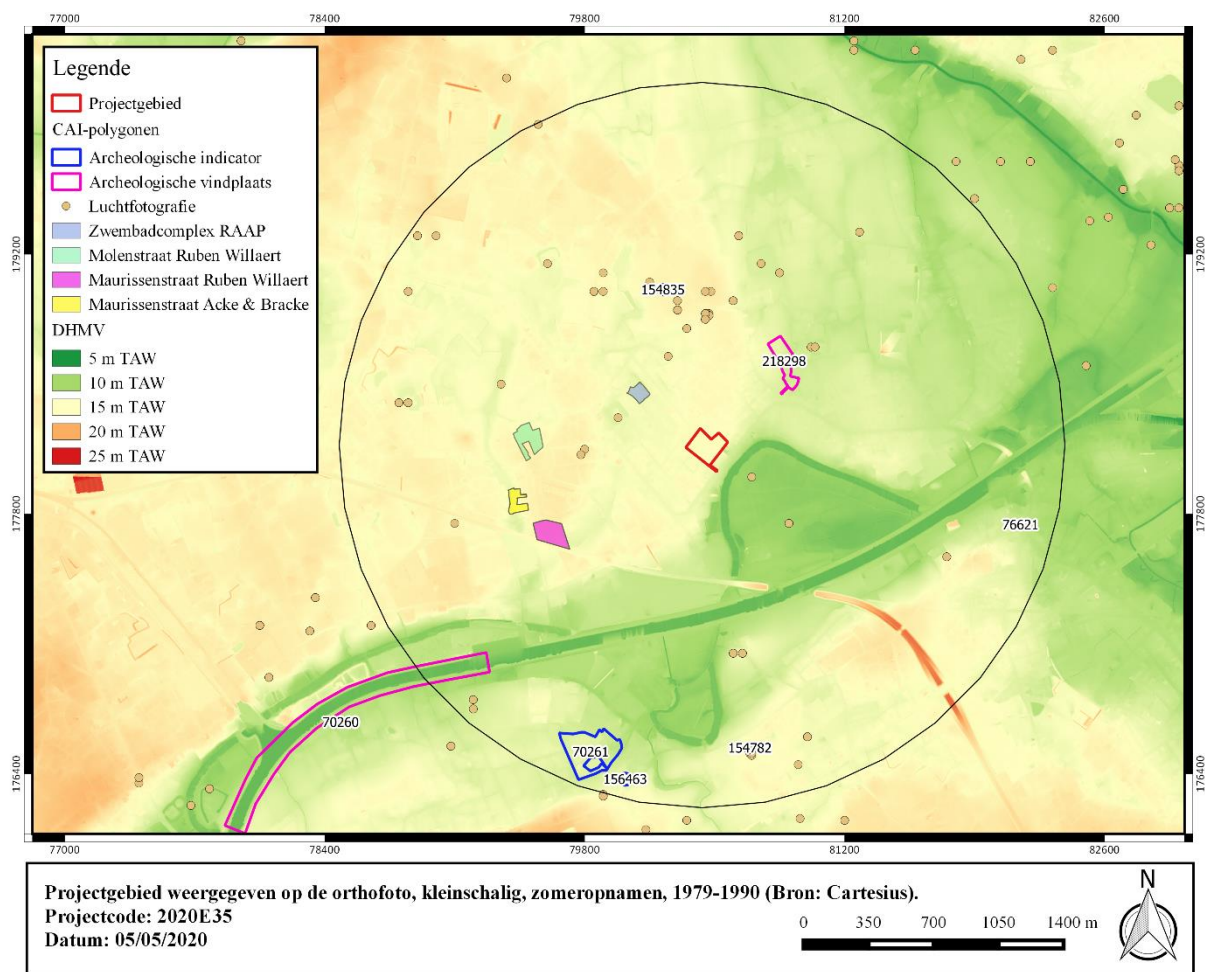
³ Beke, F. Van Dorpel, A. Grafheuvels uit de metaaltijden en bewoning uit de Late IJzertijd en de Romeinse periode: Wielsbeke Maurissenstraat, Ruben Willaert Rapport 100.

⁴ Acke, B, Bracke, M. Wyns, G. Fonteyn, P. Nota Wielsbeke De Maurissenstraat: verslag van resultaten, Bracke & Acke.

⁵ Verdegem, S. 2020. Nota Wielsbeke Molenstraat: verslag van resultaten, Ruben Willaert BVBA.

⁶ Ryckebusch, L. e.a. 2020. Nota Wielsbeke Zwembadcomplex: verslag van resultaten, RAAP België.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

70260	Controle van werken/toevalsvondst (1974); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal IJzertijd: ruw, besmeten aardewerk - vindplaats binnen overstromingsgrens van de Leie en gevormd door een thans verdwenen kreek (100 m lang, 4-12 m breed, gemiddeld 3 m diep). Het verloop duidt op een afwijkend perceelspatroon. Romeinse tijd: In de kreek werd een groot fragment van een tegula en een wandscherf van een bord in terra sigillata gevonden. Bron: Despriet, Ph., 1975, Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1974, in de Leiegouw 17, afl. 4, p.341-360.
76621	Opgraving (1983); NK: 15 meter Romeinse tijd: Romeins bouwmateriaal werd in de voorgevel van de kerk verwerkt, o.a. Romeinse dakpannen. In de nabijgelegen Koekoekstraat was een Romeinse nederzetting gelegen, waarvan het puin wellicht nog tijdens het eerste kwart van de 13de eeuw puin zichtbaar was. Volle middeleeuwen: kerk, er ontstond een kerkgebouw vanaf de 2de helft van de 12de eeuw Bron: Despriet, Ph. 1983, De Sint-Elooiskerk van Sint-Eloois-Vijve, in: De Gaverstreke, p. 233-296.
218298	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Middeleeuwen: Een door de mens vanaf de middeleeuwen opgevulde natuurlijke depressie, paalsporen, kuilen en greppels/grachten. Enkele van deze sporen zijn mogelijk eveneens in de middeleeuwen te dateren, al zijn de meeste vermoedelijk veel jonger. De paalsporen vormen geen herkenbare structuur en ook de functie van de kuilen is niet duidelijk. Ze zijn enkel te interpreteren als off site fenomenen. Bron: Verbeke, E. e.a. 2017. Wielsbeke Roterijstraat, nota verslag van resultaatne, Ruben Willaert BVBA.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

74270	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
156463	Indicator cartografie; NK: 250 meter

	Middeleeuwen: hoeve met drie omwallingen, waarbinnen een motte en het neerhof met bedrijfsgebouwen lagen – aardewerk

Luchtfotografie

154782	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Onbepaald: grafheuvel – circulaire structuur
154835	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Onbepaald: grafheuvel – circulaire structuur

Onbepaald

70261	Onbepaald (1974); NK: 150 meter Romeinse tijd: enkele scherven zachtgebakken, grijs-zwart gebruikersaardewerk

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De landschappelijke ligging van het plangebied, op een Weichseliaan terras langs de Leie, moet een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio. Dit wordt enigszins bevestigd door archeologisch onderzoek in de omgeving. Bij werfcontroles en veldprospecties langs de Leie zijn materiële indicaties gerecupereerd die wijzen op menselijke aanwezigheid in de steentijd. De vruchtbare zandleembodems langs de Leie moeten tevens een grote aantrekkingskracht gehad hebben op vroege landbouwers. In de omgeving van het plangebied zijn talrijke sporen aan het licht gekomen die wijzen op menselijke frequentie gedurende de bronstijd, ijzertijd en Romeinse periode. (cfr. supr. 1.4.2.1).

Mogelijk werden gedurende de vroege middeleeuwen delen van het reeds in cultuur gebrachte kouterland overgenomen. Op deze manier zouden zich ter hoogte van de droge bewerkbare gronden aan de Leieoevers los van elkaar staande landgebouwgemeenschappen ontwikkelen. Er wordt vermoed dat de dorpsnaam van Wielsbeke een Frankische oorsprong heeft. Aan de Maurissenstraat is effectief een erf uit de vroege middeleeuwen aangesneden.

De eerste vermelding van Wielsbeke is als Wielsbecke in 1075, wanneer Albertus de Wielsbecke in een akte wordt vermeld. In 1141 wordt het bestaan van een grote landbouwuutbating vermeld. Bestuurlijk ressorteerde het dorp onder de graafschap Vlaanderen, kasselrij Kortrijk, roede van Tielt. Een telling uit 1469 verklaart dat de parochie ca. 160 inwoners kende.

Gedurende de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) heeft het dorp zwaar te lijden onder oorlogsgeweld. Tijdens de geuzenberoerten wordt het interieur van de kerk verwoest. Tijdens het Ancien Regime kent telt Wielsbeke twee windmolens, waaronder een graanmolen op de Molenhoek.

In de 18de eeuw groeit de bevolking aan. Naast kleine landbouwuutbatingen is de opkomende vlasnijverheid een aanvullende bron van inkomsten. In 1739 telt Wielsbeke reeds 106 wevers. In 1840-1844 worden al verbeteringswerken aan de Leie uitgevoerd. Deze kanalisatie leidde reeds tot een grote stijging van het waterverkeer over de Leie. Ter aanvulling van de twee bestaande windmolens wordt in 1803 aan de noordzijde van de Molenstraat een nieuwe molen opgericht, naar verluidt een houten staakmolen op torenkot in gebruik als koren- en oliemolen. In 1868 wordt deze molen uitgebreid met een maalderij, aangedreven door een stoommachine. Rond 1887 wordt de maalderij vergroot en wordt opnieuw een stoommachine geïnstalleerd. Voortaan legt men zich enkel toe op het slaan van olie. Vóór 1900 wordt de windmolen buiten gebruik gesteld en de site enkel als maalderij verdergezet.

Vlas heeft in Vlaanderen lange tijd een belangrijke positie ingenomen. Vanaf het midden van de 19de eeuw kende de vlasnijverheid een steile opgang doordat er geen verbod meer wordt gesteld op het roten in de Leie. Door de Engelse en Ierse vlaskopers werd de Leie "The Golden River" genoemd, vanwege zijn vermeende unieke rootkwaliteit van het Leiewater, wat eigenlijk voornamelijk te maken had met de trage stroming. In de 20ste eeuw verplaatst de vlasteelt zich volledig naar de Leiestreek. Niet enkel lokaal maar ook internationaal vlas werd gebruikt. Het Leievlas was vanwege zijn hoge kwaliteiten zeer populair in Frankrijk en Engeland. Als alternatief voor het Leieroten werden in het begin van de 20ste eeuw warmwaterroterijen geïntroduceerd. Door de nog hogere kwaliteit schakelde men rond 1925-1930 in de Leiestreek ook over op rootfabrieken. Soms werd door middel van een pomp wel nog gebruik gemaakt van Leiewater. Naast de fabriek was veelal een weiland aangelegd om bundels vlas te laten drogen.

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog houdt het 13de Linierement van de 8ste Infanteriedivisie als enige Belgische regiment stand tegen een Duitse overmacht, van 23-26 mei 1940. Zware gevechten langs de Leie in Wielsbeke, Sint-Baafs-Vijve en Sint-Eloois-Vijve leiden tot grote verliezen, door de verdediging wordt tijdswinst gecreëerd voor de geallieerde terugtrekking in Duinkerke. Door terugtrekkende Belgische troepen wordt de spoorwegbrug over de Leie tussen Sint-Eloois-Vijve en Wielsbeke opgeblazen. Na de drie dagen strijd zijn het dorpscentrum en kerk Wielsbeke zwaar verwoest. In plaats van heropbouw en herstelling van de kerk kiest men onder impuls van pastoor Laga om meer naar het noorden, op de "Molenhoek", een volledig nieuwe Sint-Laurentiuskerk in modern-gotische stijl op te trekken.⁷

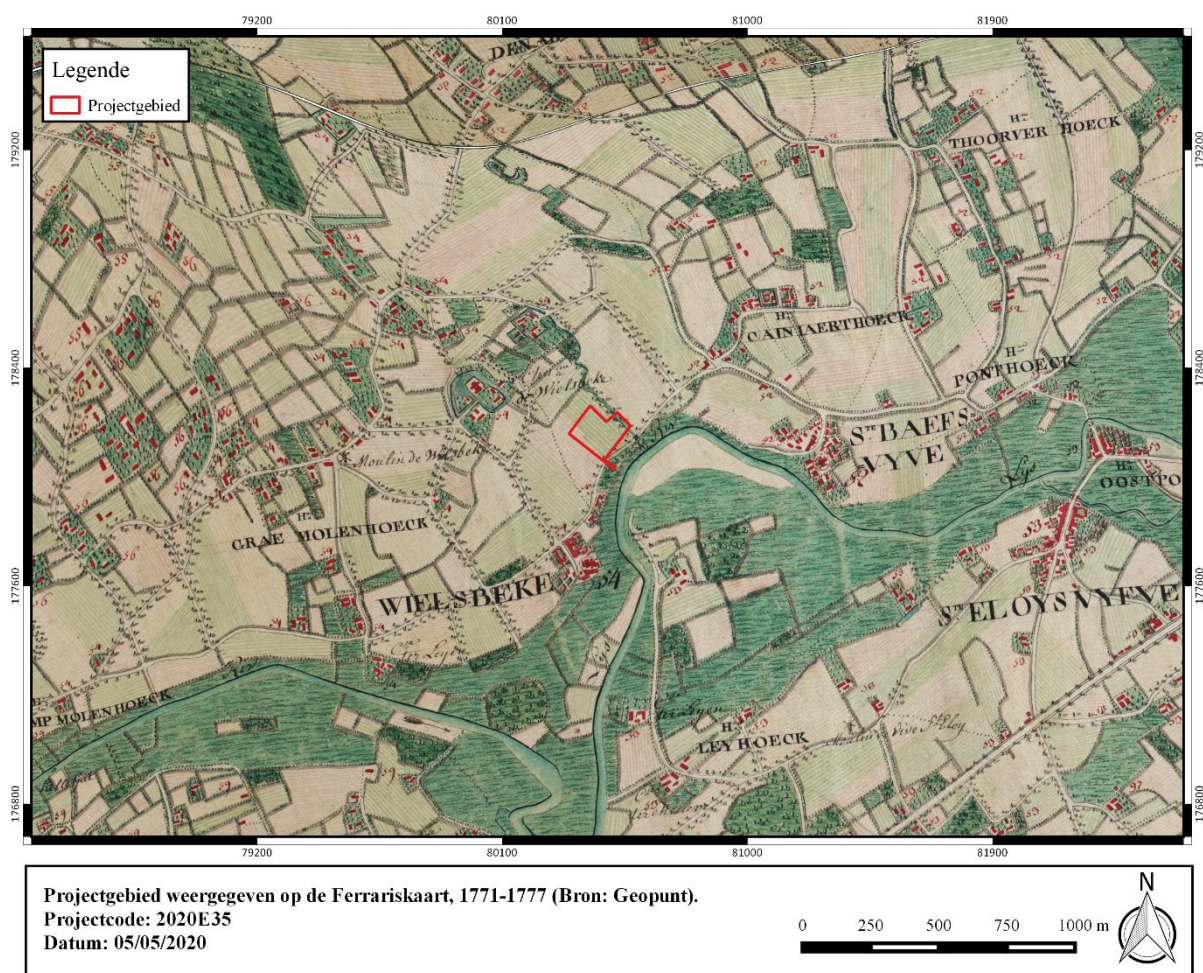
⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2020

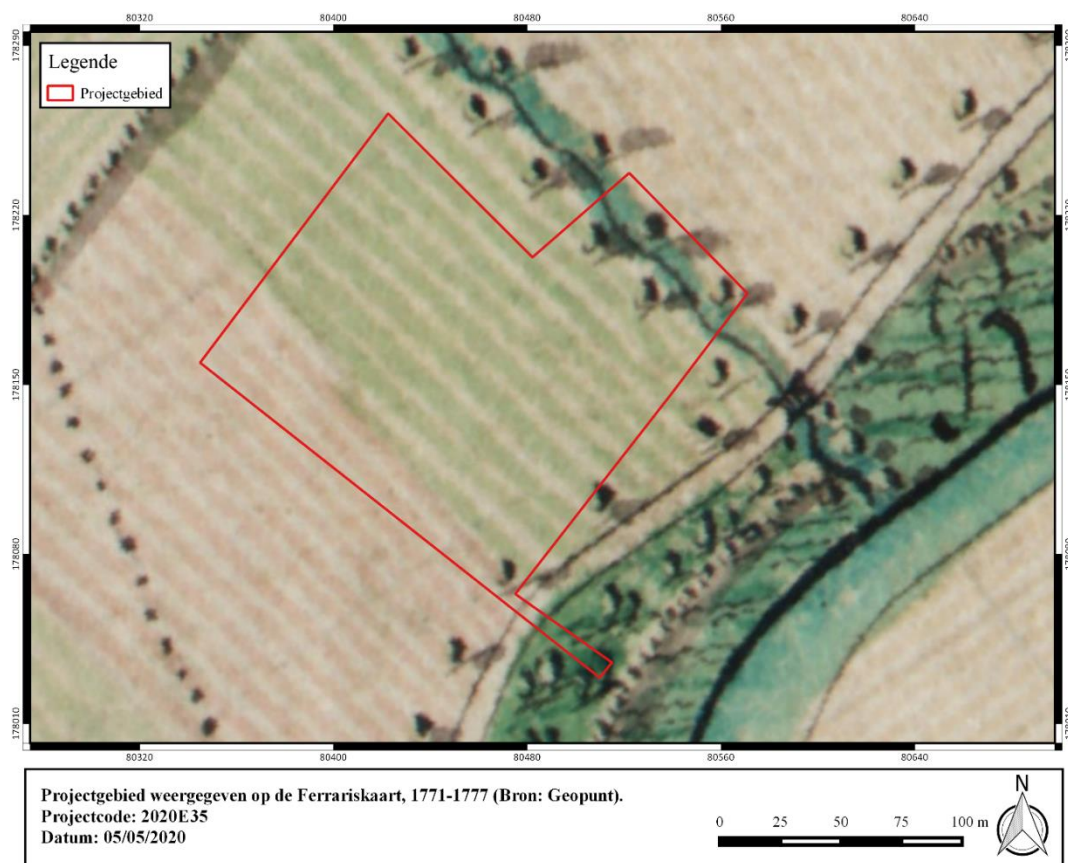
1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart karteert het plangebied integraal als akkerland. De Rijksweg is reeds weergegeven als een met bomen omzoomde wegenis. Wellicht is de georeferentie niet volledig correct verlopen waardoor het plangebied iets noordwestelijker te situeren valt. Langs de oostzijde van het plangebied loopt een gracht die de verbinding vormt tussen de Leie en de gracht van het Kasteel van Wielsbeke. Vermoedelijk werd de gracht uitgegraven om het kasteelslot van water te voorzien. Daar waar de gracht de Rijksweg kruist, is een brug waarneembaar. De kerk van Wielsbeke situeert zich ca. 400 meter ten zuiden. In de omgeving van het plangebied is weinig bebouwing waar te nemen. Ca. 80 meter ten zuidoosten van het onderzoeksterrein stroomt de Leie. De Leie werd pas op het einde van de 20ste eeuw rechtgetrokken. In deze oude Leiemeander stroomt op heden de Kasteelbeek.

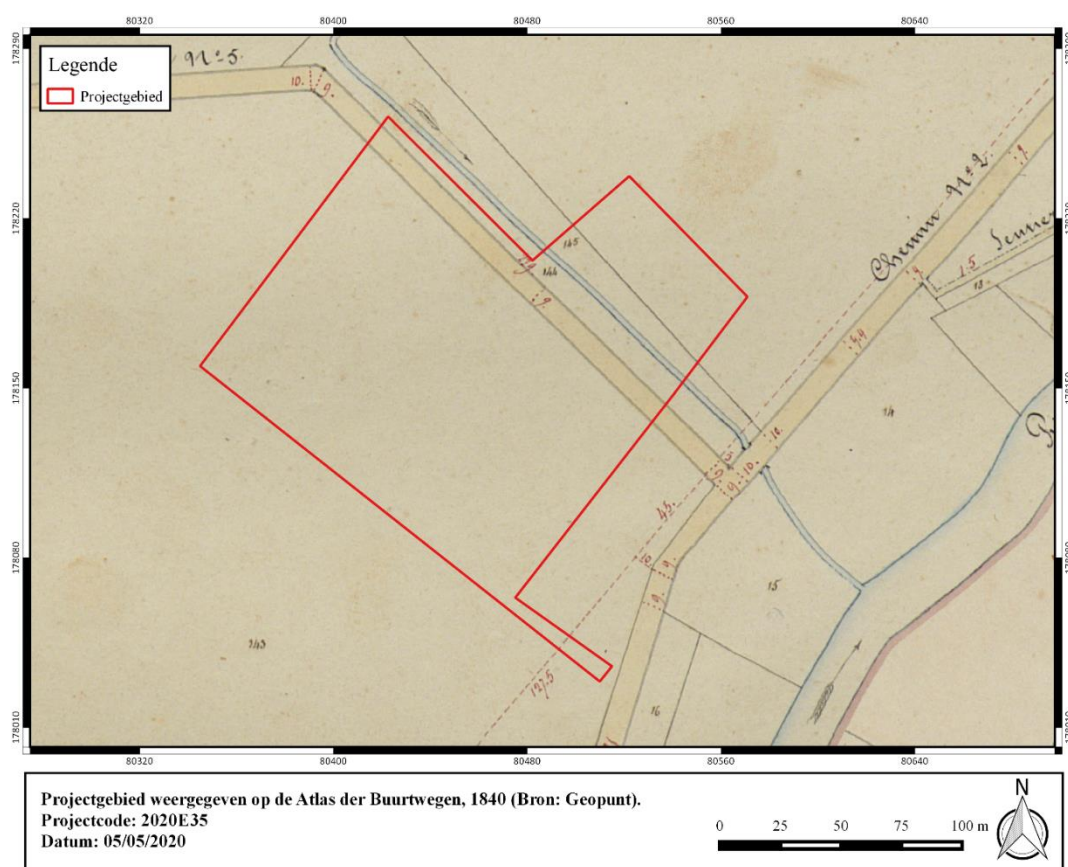
Ook de 19^e-eeuwse kaarten geven geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Het noordoostelijk deel van het terrein wordt aangesneden door een wegenis en een parallelle gracht. Het verloop van de Rijksweg is duidelijk zichtbaar.

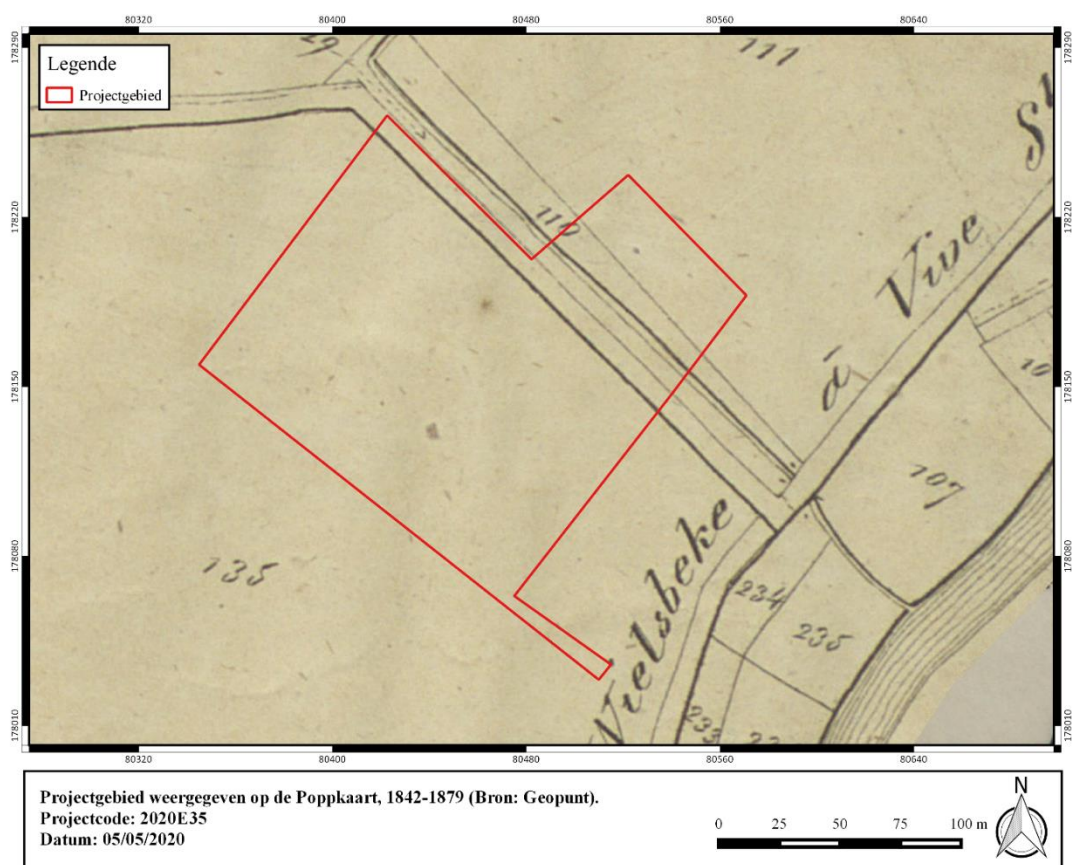
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

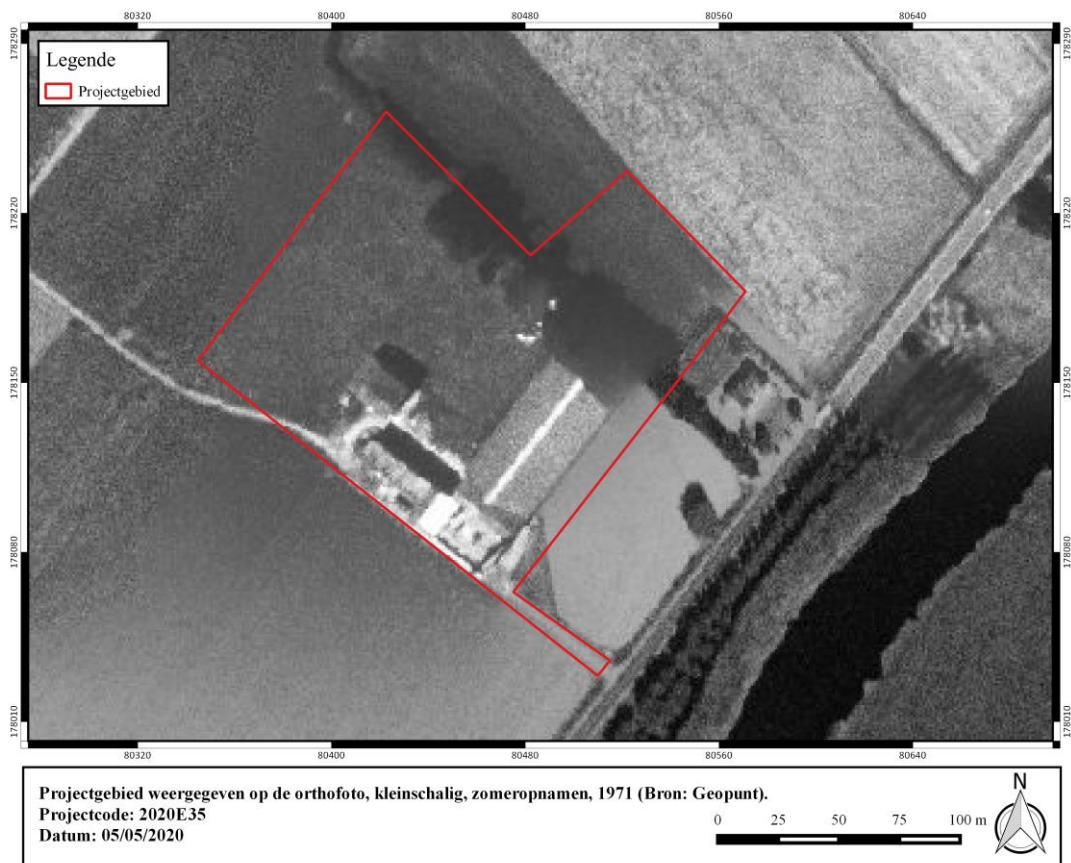
1.4.3 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

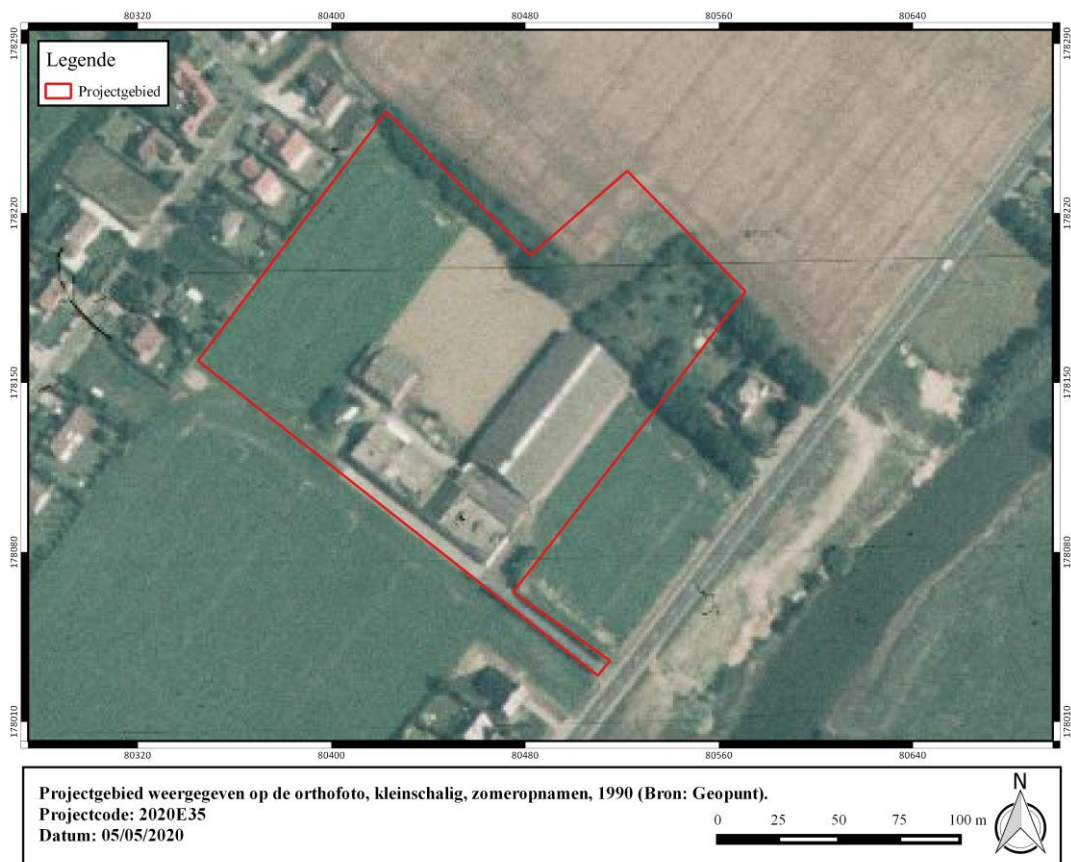
Op een luchtfoto uit 1952 is de huidige bebouwing reeds waar te nemen. Het betreft een vlasfabriek met hangaar die vermoedelijk in de jaren '30 gebouwd werd. De weg en de gracht langsheen de oostzijde van het plangebied lijken niet langer weergegeven op de oudste luchtopnames. Langsheen het voormalig tracé is wel nog een bomenrij waar te nemen. Vanaf de orthofoto van 2000-2003 is ten oosten van het plangebied een verkaveling tot ontwikkeling gekomen. De voormalige gracht langs de oostzijde van het plangebied is op heden omgeleid naar de westzijde van het plangebied. Vermoedelijk gebeurde dit bij de rechtekking van de Leie. De aanwezigheid van een watervoerende gracht zal van belang geweest zijn voor de werking van de vlasfabriek die zich binnen de projectgrenzen situeert. Er wordt vermoed dat binnen de projectgrenzen een ruim aantal leidingen in verbindingen staan met deze gracht. Er zijn echter geen plannen beschikbaar die hun exacte ligging kunnen aantonen.

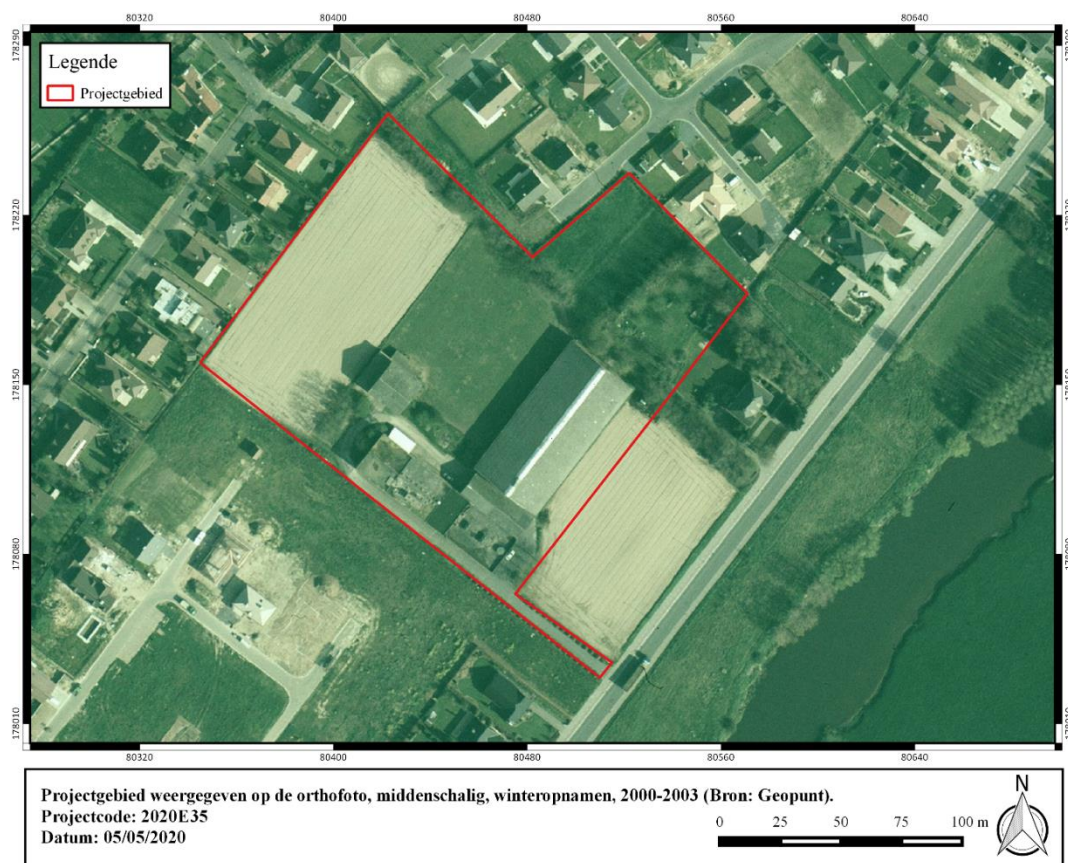
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op een luchtfoto uit 1952 (Bron: Cartesius).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1990 (Bron: Geopunt).

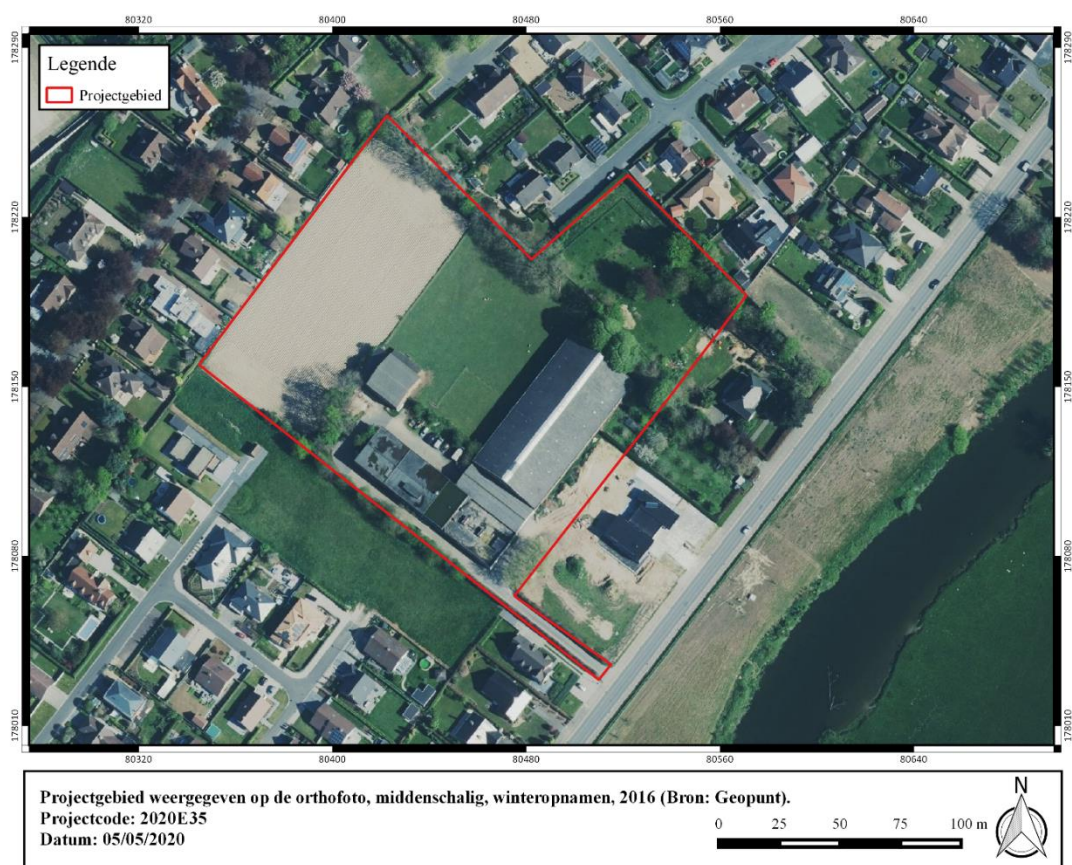

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van een terrein met inrijlaan ter hoogte van Rijksweg 200 te Wielsbeke. Het projectgebied is ca. 2,4 ha groot en wordt heden ingenomen door een vlasfabriek en hangaar. De bestaande infrastructuur wordt in het kader van de geplande ontwikkeling gesloopt.

Wielsbeke bevindt zich, binnen het interfluvium tussen Leie en Mandel, op de overgang van de zandleemstreek en de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei. Het projectgebied is gelegen op het Weichseliaan terras van de Leie. Iets ten zuiden van het terrein loopt de huidige Kasteelbeek in een oude meander van de Leie. Tegen de westelijke grens van het onderzoeksgebied is een naamloze waterloop aangegeven. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan en het Eemiaan. De bodem bestaat uit matig droge tot droge lichte zandleem. In deze bodems heeft landbouwbewerking doorgaans het oorspronkelijk profiel grotendeels herwerkt. Er zijn geen aanwijzingen voor nattere profielloze bodems ter hoogte van de naamloze gracht tegen de westelijke grens van het onderzoeksgebied. De locatie op hoger en droger terrein, langs de rand van een oude Leiemeander moet ongetwijfeld een aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende groepen tijdens de steentijden. De lichte en vruchtbare zandleem moet eveneens een gunstige locatie geweest zijn voor bewerking en permanentere bewoning vanaf het neolithicum.

De cartografische bronnen en orthofotosequentie geven een landelijke omgeving weer die pas de voorbije decennia is omgezet naar woongebied. Op de Ferrariskaart is het terrein volledige ingekleurd als akker. Bebouwing is niet weergegeven binnen de onderzoeksgrenzen, ook niet op 19^e-eeuws kaartmateriaal. Wel wordt het noordoostelijke deel van het terrein doorsneden door een noordwest-zuidoost gerichte, met bomen omzoomde beek of gracht met parallelle wegenis. Vermoedelijk is deze ingebuisd en omgeleid tijdens de 20^e eeuw. Reeds op de oudste luchtopname (1952) is het bestaande gebouwenbestand waar te nemen.

Binnen de grenzen van het projectgebied of op belendende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen of indicatoren gekend. Meerdere onderzoekscampagnes in de omgeving van Wielsbeke en op de noordelijke terrassen langs de rechtgetrokken Leie wijzen op een bijna doorlopende menselijke aanwezigheid sinds de steentijden. Binnen een straal van 2 km zijn slechts enkele gekende vindplaatsen aangeduid op het kaartbeeld van de CAI. Recent zijn echter wel degelijk onderzoeken uitgevoerd die ons een beeld geven van de oudste bewoningsgeschiedenis van de regio. Een relatief groot vlakdekkend onderzoek op een terrein tussen de Lobeekstraat en de De Maurissenstraat, ten westen van het onderzoeksgebied, bracht een groot aantal bewoningssporen aan het licht uit de metaaltijden en Romeinse periode. Ook werd een deel van een funeraire ruimte uit de metaaltijden onderzocht die bestond uit verschillende kringgreppels.⁸ In de directe omgeving van voornoemd onderzoeksgebied werd - tevens aan de Maurissenstraat- recent een onderzoek uitgevoerd door Acke & Bracke. Er werden resten van een erf uit de vroege middeleeuwen aangetroffen. Het erf bestaat uit een mogelijke gebouwstructuur, paalsporen, kuilen en een waterkuil.⁹ Ook aan de Molenstraat is recent een mechanische prospectie uitgevoerd. Binnen de projectgrenzen zijn paalsporen en vierkante kringgreppels aangetroffen. De sporen en de artefacten wijzen op de aanwezigheid van al minstens twee funeraire of rituele monumenten die dateren uit de ijzertijd.¹⁰ Ca. 350 meter ten noordwesten van het plangebied is recent een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door

⁸ Beke, F. Van Dorpel, A. Grafheuvels uit de metaaltijden en bewoning uit de Late IJzertijd en de Romeinse periode: Wielsbeke Maurissenstraat, Ruben Willaert Rapport 100.

⁹ Acke, B. Bracke, M. Wyns, G. Fonteyn, P. Nota Wielsbeke De Maurissenstraat: verslag van resultaten, Bracke & Acke.

¹⁰ Verdegem, S. 2020. Nota Wielsbeke Molenstraat: verslag van resultaten, Ruben Willaert BVBA.

RAAP. Binnen de projectgrenzen werd de plattegrond van een gebouw uit de volle middeleeuwen vastgesteld. De dimensies doen vermoeden dat het een groot bijgebouw betreft.¹¹ Ten noordoosten van het terrein, aan de Roterijstraat, werden tevens tijdens een proefsleuvenonderzoek enkele middeleeuwse greppelsegmenten en jongere sporen aangesneden die hoofdzakelijk werden geïnterpreteerd als off-site fenomenen.

Bij werfcontroles langs de Leie zijn eveneens materiële indicaties gerecupereerd die wijzen op aanwezigheid tijdens de steentijden, metaaltijden. Het aantreffen van lithisch materiaal bij veldprospecties in de ruime omgeving bevestigt de aanwezigheid van mensen tijdens de steentijden in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied. Naast materiële resten zijn ook meerdere indicatoren opgenomen in de CAI. Het betreft enerzijds cartografische indicatoren van middeleeuwse hoeves en anderzijds cirkelvormige patronen die herkend zijn op luchtfoto's en mogelijk geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten.

Concreet wijst de bureaustudie op een zo goed als doorlopende menselijke aanwezigheid in de omgeving van het onderzoeksgebied vanaf de steentijden. Dit vertaalt zich in een trefkans in zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving en andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Tegenover deze verwachting staat echter dat het terrein ten dele is bebouwd en al zeker enkele eeuwen wordt bewerkt. De impact hiervan op het bodemarchief is ongekend. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren. Indien blijkt dat lokaal bodemhorizonten aanwezig zijn die indicatief kunnen zijn voor betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname kan geopteerd worden om dit onderzoek in functie van artefactensites aan te vullen met waarderende boringen en/of testvakken indien dit kan leiden tot bijkomende kenniswinst. De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek.

---

¹¹ Ryckebusch, L. e.a. 2020. Nota Wielsbeke Zwembadcomplex: verslag van resultaten, RAAP België.

2 Bibliografie

Acke, B, Bracke, M. Wyns, G. Fonteyn, P. Nota Wielsbeke De Maurissenstraat: verslag van resultaten, Bracke & Acke.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020

AGIV

Beke, F. Van Dorpel, A. Grafheuvels uit de metaaltijden en bewoning uit de Late IJzertijd en de Romeinse periode: Wielsbeke Maurissenstraat, Ruben Willaert Rapport 100.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Ryckebusch, L. e.a. 2020. Nota Wielsbeke Zwembadcomplex: verslag van resultaten, RAAP België.

VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

Verdegem, S. 2020. Nota Wielsbeke Molenstraat: verslag van resultaten, Ruben Willaert BVBA.

